

Отже, з урахуванням вищенаведеного та із метою вдосконалення чинного законодавства у сфері апеляційного провадження видається необхідним внесення змін та доповнень до ЦПК України. Зокрема, запропоновано:

виключити статтю 362 ЦПК України, а її положення закріпити в інших статтях Кодексу:

пункт перший частини першої статті 362 ЦПК України визнати таким, що відповідає змісту частини четвертої статті 364 ЦПК України;

внести доповнення до пункту першого частини першої статті 257 ЦПК України та викласти його у наступній редакції:

«1. Суд постановляє ухвалу про залишення позову без розгляду, якщо:

1) позов подано особою, яка не має цивільної процесуальної дієздатності, його не підписано, або підписано особою, яка не має права підписувати»;

частину першу статті 358 ЦПК України доповнити пунктом шостим у такій редакції:

«6) апеляційна скарга подана особою з підстав вирішення судом питання про її права, свободи, інтереси та (або) обов'язки, якщо встановлено, що судовим рішенням питання про права, свободи, інтереси та (або) обов'язки такої особи не вирішувалися».

**Ключові слова:** апеляційне провадження, апеляційний перегляд справ, апеляційне оскарження, апеляційна скарга, учасники справи, суд апеляційної інстанції.

**Keywords:** appeal proceedings, appeal review of cases, appellate challenge, participants in a case, court of appeal instance.

**Калітенко Оксана Михайлівна,**  
кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного права  
Національного університету «Одеська юридична академія»

## **РЕКОДИФІКАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: ШЛЯХОМ ТРАДИЦІЙ ЧИ НОВАЦІЙ?**

Термін «рекодифікація» набув актуальності і поширення в правових сферах нашого суспільства тільки останнім часом. 17 липня 2019 року на засіданні Кабінету Міністрів України обговорювалось питання «Про утворення робочої групи щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України» про що була прийнята відповідна Постанова № 650.

Оголошений Кабміном початок процесу рекодифікації цивільного законодавства тягне за собою велику кількість як теоретичних, так і практичних питань, пов'язаних, в першу чергу, з його новизною. Так, якщо з процесами кодифікації цивільного законодавства вітчизняні законотворці, науковці, фахівці-цивілісти мали справу (і деякі, навіть, не одноразово), то про рекодифікацію цивільного законодавства заговорили вперше. Саме тому окремої уваги заслуговують питання з'ясування сутності і змісту процесу рекодифікації, напрямків формування концепту сучасної рекодифікації, визначення методів і шляхів такої рекодифікації.

Кабінет Міністрів в своїй Постанові, використовуючи термін «рекодифікація» одразу ж в дужках розкриває його основний зміст і визначає, як оновлення цивільного законодавства. Однак при цьому не надає жодних роз'яснень з приводу того, яке саме оновлення маєтсья на увазі і який саме законодавчий акт має з'явитися внаслідок такого оновлення. Відповідь на це питання можна знайти у вже досить відомій в наукових колах статті члена робочої групи з рекодифікації професора Довгерта А.С. «Рекодифікація цивільного кодексу України: основні чинники і передумови для старту». Автор статті пропонує вживати термін «рекодифікація» у значенні **системних суттєвих змістовних і структурних новацій** чинного цивільного кодексу, без створення нового.

Таке значення рекодифікації викликає цілу низку питань, які потребують нагальної відповіді на старті запущених процесів оновлення.

Наприклад, чинне законодавство, та й сучасна наукова доктрина, не містять чіткого визначення категорії новації в праві або правової новації. Багато уваги і відповідно наукових досліджень присвячуються вивченню традицій в праві або правових традицій. А от з новаціями справа набагато складніша, хоча саме про них сьогодні варто не просто говорити і писати, а постійно акцентувати увагу.

Так, говорячи про новації варто наголосити на тому, що ця категорія має містити принципово нові положення, тобто те, чого раніше не було в законодавстві взагалі, або, якщо й було в законодавстві, але регулювало відносини інакше. На нашу думку новації слід відрізняти від змін і доповнень законодавства. Проводячи рекодифікацію слід намагатися уникнути основного ризику – звести рекодифікацію до чергових змін і доповнень окремих статей ЦК України (основна тенденція рекодифікації, яка спостерігається останнім часом). Внаслідок рекодифікації маємо отримати не покращений варіант чинного ЦК України, а принципово новий кодифікований законодавчий акт, який по-новому, у відповідності до сучасного рівня розвитку людства (як

оффлайн, так і онлайн формату) буде регулювати існуючі і майбутні суспільні відносини.

Враховуючи значення рекодифікації, запропоноване професором Довгертом А.С., вона має включати 2 основні моменти: 1) системні суттєві **структурні** новації та 2) системні суттєві **змістовні** новації.

Беручи до уваги сучасну структуру ЦК України, а саме поділ кодексу на книги, який цілком обґрунтовано був здійснений наприкінці 90-х – початку 2000-х років, навряд чи можна припускати ще якісь системні суттєві **структурні** новації. Існуюча структура ЦК України пройшла перевірку часом і цілком виправдала себе. Тому доцільно її залишити і надалі (мається на увазі поділ законодавчого матеріалу на книги). Серед представників робочої групи та в наукових колах цивілістів обговорюються сьогодні питання про необхідність включення до складу ЦК України у якості окремих книг – сімейного права та міжнародного приватного права. Однак слід зазначити, що ця ідея навряд чи може вважатися новацією. Вона виказувалася, активно обговорювалася та підтримувалася багатьма вітчизняними представниками цивілістики ще при створенні чинного ЦК України. Та внаслідок політичних і наукових протистоянь того часу не була реалізована. І ось через 16 років після прийняття чинного ЦК України представники робочої групи знову повертаються до неї говорячи про рекодифікацію. Чи можна вважати реалізацію ідей майже 20 річної давнини оновленням? Дискусійне питання, яке заслуговує на окреме обговорення. Але навіть, якщо і вважати новацією, то явно не структурною, а скоріше, все ж таки змістовною. Внаслідок включення «нових» книг зміниться не структура (вона, як і раніше в основі буде мати пандектну систему і складатися із книг), а зміст ЦК України, який імовірно розшириться і не буде мати суворих рамок-обмежень. Ідея створити єдиний кодекс приватного права, можливо, буде реалізована. Навряд чи зміниться і традиційна внутрішня структура книг і статей ЦК України. Що в черговий раз свідчить про відсутність системних суттєвих структурних новацій.

Принципово інакше має розвиватися ситуація із другою складовою частиною рекодифікації – системними суттєвими **змістовними** новаціями. В цьому напрямку має максимально оновитися ЦК України – починаючи із змісту (про що зазначалося вище) і закінчуючи змістом майже кожної статті та включенням абсолютно нових, які на європейських засадах врегулюють сучасні суспільні відносини в перспективі їхнього розвитку. Так не можна закривати очі і залишити без правового регулювання відносини за участю штучного інтелекту. Сучасність вимагає вирішення цього питання. Законодавець врешті решт має взяти на себе відповідальність і оновлювати

законодавство не тільки і не стільки посилаючись і використовуючи давньоримські правові конструкції, а й створюючи нові надсучасні правові категорії.

Думається, що внаслідок рекодифікації цивільне законодавство України має вийти за рамки суто національного і проїнятися загальноєвропейськими (а іноді і загальносвітовими) тенденціями, напрямками та ідеями.

Так, наприклад, не можна залишати поза увагою нагальну проблему сучасності – захист персональних даних. Законодавчого закріплення вимагають також низка «нових» немайнових прав фізичних осіб, таких як право на забуття, право на морфологічну свободу, тощо.

Підводячи підсумки хотілося б ще раз звернути увагу на той факт, що рекодифікація передбачає системні і **суттєві** зміни чинного Цивільного кодексу України, а не чергові зміни і доповнення в окремі статті. Саме тому підхід до рекодифікації має бути не тільки комплексним, а й сучасним (а в окремих напрямках навіть надсучасним).

**Ключові слова:** рекодифікація, зміст рекодифікації, правові традиції, правові новації, змістовне оновлення.

**Keywords:** recodification, content of recodification, legal traditions, legal innovations, substantive updating.

***Кирилюк Алла Володимирівна,**  
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права інтелектуальної  
власності та корпоративного права  
Національного університету «Одеська юридична академія»*

## **САМОЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ**

XXI сторіччя характеризується зростанням наукового і практичного інтересу до способів отримання, передачі та обігу інформації, яка стає не лише нематеріальним активом, а й елементом інформаційних воєн.

Літературні, аудіовізуальні, музичні, фотографічні твори, комп'ютерні програми та інші об'єкти авторського права, відтворені у цифровій формі, все частіше стають об'єктами правопорушень.

Україна щороку займає лідируючі місця серед усіх країн світу за обсягами комп'ютерного піратства, обходу технічних засобів захисту, інше.

З розвитком техніки, користувачеві Інтернету все менше часу потрібно для отримання на своєму комп'ютері тотожної копії твору, або такої, що практично не поступається оригіналу за якістю.